

Ik ben snel te paaien met leuke titels. Socrates op sneakers. Ik was eerder al eens geboeid door Socrates. Enkele jaren geleden ben ik begonnen aan Het Socratisch gesprek, een boek dat me niet zo pakte op dat moment. Wat later kwam ik Socratisch coachen tegen, met een mooie inhoud, maar niet echt aantrekkelijk om te lezen.

Dan komt, in coronatijd, het boek *Socrates op sneakers* binnen. Ik leg het in de woonkamer klaar, maar als ik het wil pakken, is het weg. Mijn echtgenoot leest het. Vervolgens onze dochter, die ook geboeid is. Ik moet dus even wachten. Maar heb je het boek eenmaal te pakken, dan lees je het achter elkaar uit. Niet omdat het een flutromannetje is, wel omdat de inhoud boeit en de schrijfstijl vrolijk, fris en spitsvondig is.

Waarom Socrates?

Hoe vaak komt het voor dat je echt luistert en al zoekt naar een volgende vraag, terwijl de ander nog aan het antwoord geven is? Vaak, wanneer ik naar mezelf kijk. Wie stelt open en onbevragen vragen, waarin het oordeel nog

Stel de goede vragen

niet doorklinkt? Wie vraagt niet door omdat het antwoord wel prima lijkt of in ieder geval bekend voorkomt? Hoe vaak kom je er pas in de loop van een gesprek achter dat je allebei op een ander denkspoor zit?

Vragen stellen, nieuwsgierig zijn en echt willen weten. Dat is de socratische grondhouding, en daar gaat dit boek over. De schrijfster geeft aan dat dit boek een praktische handleiding is voor de ontwikkeling van een vragende houding en het stellen van goede vragen. Dat zou ik als schrijfster natuurlijk ook zeggen, maar eerlijk gezegd kan ik niet anders dan haar gelijk geven.

Op een plezierige manier laat ze ons kennismaken met de filosoof Socrates en zijn manier van filosoferen over de meest wezenlijke zaken. Socrates erkende zijn eigen onwetendheid en met zijn nieuwsgierige houding wilde hij anderen bevragen op hun wijsheid. Uiteindelijk is hem dat niet in dank afgenomen en is hij veroordeeld tot de gifbeker. Dat laten we even buiten beschouwing. Hoewel, ook tegenwoordig is niet iedereen ervan gecharmeerd bevestigd te worden.

Verdieping

Volgens Wiss heeft de wereld Socrates nodig. Zij schrijft over de huidige tijd waar meningen al snel de waarde van feiten krijgen en we algauw denken te weten hoe het zit. Terwijl we een gezonde portie van onwetendheid, openheid en nieuwsgierigheid goed kunnen gebruiken.

We zijn gebaat bij goede gesprekken, genuanceerde uitwisselingen en het oefenen van verbeeldingskracht en kritisch denkvermogen. En ook aan je eigen keukentafel knappen gesprekken er een hoop van op, ze zullen winnen aan verdieping, schrijft Wiss.

Vijf hoofdstukken

In het eerste hoofdstuk onderzoekt Wiss waarom we zo slecht zijn in het stellen van goede vragen. Waarom durven we ze soms niet te stellen en hoe komt het dat we vragen soms zo moeilijk, spannend of ronduit eng vinden? Hoofdstuk twee zet ons aan het werk. We gaan naar de kern, naar het vertrekpunt voor het stellen van goede vragen: het ontwikkelen van een vragende houding. Vervolgens kunnen we in hoofdstuk drie praktische vraagvaardigheden leren, de basiswaarden voor het stellen van goede, verdiepende vragen, die in beweging zetten, leren kennen. In het vierde hoofdstuk vinden we technische tips en trucs en tenslotte kijken we in hoofdstuk vijf naar wat er gebeurt ná de vraag. Je hebt een goede vraag gesteld, en dan? Hoe houd je een gesprek interessant? Hoe kom je tot een gesprek waar je beiden wijzer van wordt?

De commentaren uit mijn huiskamer? Een boeiend en lekker leesbaar boek... Zou eigenlijk door iedereen gelezen moeten worden... Zou op scholen al geoefend en gebruikt moeten worden... Ik denk nu beter na voor ik een vraag stel, neem de tijd en parkeer mijn eigen oordeel... Ik stel veel bewuster vragen.

En wat gebeurt er nu tijdens onze keukentafelgesprekken? Er worden wékelijk meer vragen gesteld. Socrates komt regelmatig om de hoek kijken.

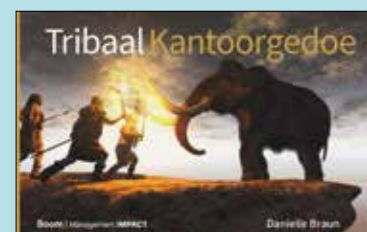
Socrates op sneakers | Elke Wiss | 256 pagina's | uitgeverij Ambo/Anthos | 2020

Deze recensie is geschreven door Marianne van Duuren, Maatschap van Duuren, van Zuylen & partners. W: dzmaatschap.nl

het denken over diversiteit, vrouwenquota, bedrijfscultuur en nog veel meer. Tenslotte eindigt Danielle Braun met een prachtige betekenisgeving van het woord: verdragen, ver-dragen. Wat een heerlijk en diepgaand boek. Geef het aan je team, je collega, als verjaardagscadeau-tje of om te lezen in de zomervakantie.

Tribaal Kantoorgedoe | Danielle Braun | 116 pagina's | Boom/ManagementImpact | 2020

TRIBAAL KANTOORGEDOE

Een prachtig klein boekje. Ziet eruit als een 'cadeauboekje'. Heb je vast ook weleens gekregen. Zo'n boekje met een boeiende titel, heel aantrekkelijk uiterlijk, maar de inhoud valt wat tegen. Ik heb er wel een aantal in de kast staan. Geldt niet voor *Tribaal Kantoorgedoe*. Dit boekje laat je naar jezelf kijken, naar onze eigen soort. De homo sapiens als een tribaal wezen, in je werk en privé. En wat zien we daarvan nog in deze wereld, waar we vooral auto-noom moeten of willen zijn? Het zet me aan over

Ervaringsgericht werken in vve

Dit boek maakt onderdeel uit van een reeks over ervaringsgericht werken met kinderen in het basisonderwijs en in de voorschoolse kinderopvang. De vormgeving is doordacht uitgewerkt. Direct bij de inhoudsopgave word je verrast door de overzichtelijke hoofdstukkenstructuur. Alle informatie wordt geboden aan de hand van de belangrijkste indicatoren voor kwaliteit.

Bij de start van elk hoofdstuk zie je op de linker bladzijde een 'ladder met de titels van de hoofdstukken', zodat je direct weet waar je bent in het boek. Het aanpak/proces/effect-schema is het kader van elk hoofdstuk. Het is een bril waarmee we in beeld kunnen brengen wat er toe doet als het om kwaliteit gaat. Naast theorie wordt er in tekstvakken praktische informatie en beschrijvingen van praktijksituaties weergegeven. Deze heldere opbouw maakt het tot een aantrekkelijk boek.

Wereldwijde inspiratiebron

Prof. dr. F. Laevers is hoogleraar aan de KU Leuven. Hij is grondlegger van het ervaringsgericht onderwijs, dat inmiddels wereldwijd een inspiratiebron is voor leerkrachten, begeleiders, beleidsmakers en onderzoekers. Ferre Laevers en zijn medewerkers hebben een instrument ontwikkeld dat breder kijkt dan de leerprestaties van kinderen.

De aanpak is gebaseerd op ruim 35 jaar lang actieonderzoek in het primair onderwijs. Naast meetinstrumenten voor het screenen en scannen van de kwaliteit van het Nederlandse en Vlaamse basisonderwijs, zijn er ook instrumenten voor de kinderopvang, het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs.

Hun pedagogische visie en didactiek gaat uit van een specifieke manier van kijken, de ervaringsgerichte benadering. De kern van deze pedagogische visie is dat je je eigen 'ervaringsstroom' gebruikt als middel om je beter in de ervaring van de ander te verplaatsen.

In een proces van 'rolneming', neem je het perspectief van de ander: je voelt wat die voelt, beleeft verlangens en wensen,

ziet, hoort, proeft wat die ander proeft, je neemt de wereld waar zoals hij of zij, je komt in zijn gedachten en kijk op dingen. Ervaringsgericht werken met kinderen is dus wezenlijk anders dan kinderen zo veel mogelijk 'door ervaring' willen laten leren en zelf aan de kant staan. Vanuit een ervaringsgerichte instelling ben je als professional vanzelfsprekend geïnteresseerd in wat zich in het kind concreet afspeelt, in elke situatie die er toe doet. Je bent geïnteresseerd in wat zich concreet in het proces van de kinderopvang afspeelt. Het proces bij de kinderen én bij jou als professional. Juist die focus op het proces onderscheidt het 'ervaringsgericht denken' van andere concepten zoals het werken vanuit de zes interactievaardigheden. Het is een holistische benadering. De twee kwaliteitsindicatoren Welbevinden en Betrokkenheid zijn de pijlers onder deze manier van kijken naar de kwaliteit van opvang.

Opbouw

Stapje voor stapje worden we in het boek meegenomen in het kijken naar kinderen vanuit een ervaringsgerichte opstelling. Je maakt kennis met een open en onderzoekende houding op het gebied van essentiële vragen:

- hoe maken de kinderen het?
- hoe is het met het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen gesteld?
- hoe kunnen we zorgen voor een rijke speelomgeving en ruimte voor initiatief?
- wat is er nodig om de organisatie af te stemmen op de kinderen?
- hoe bevorderen we een positief

groepsklimaat en wat vraagt dit aan begeleidingsstijl van jou als professional?

- wat moet de kinderopvang opleveren?
- hoe brengen we de kwaliteit van de opvang in kaart?

Bruikbaarheid

Het is een prachtig uitgebreid boek voor wie zich theoretisch en praktisch wil verdiepen in het ervaringsgericht werken. De praktijkvoorbeelden zijn ondersteunend. In sommige gevallen zijn ze zo erg dat je ervan schrikt. Als lezer zou je dan graag willen lezen hoe de auteurs het anders zouden aanpakken. Hier kiezen zij niet voor.

Persoonlijk heb ik moeite om dit boek in de hoogste mate van betrokkenheid te lezen. Dat is omdat ik stukken tekst uit het boek herken uit eerdere publicaties en online videocolleges. Er zijn online vrij beschikbare filmfragmenten te vinden die bruikbaar zijn als illustratie van de besproken theorie en de meetinstrumenten. Dit boek is bruikbaar voor de pedagogisch coach, docent of locatie-manager, als inspiratie en leerboek voor een procesgerichte kijk naar de kwaliteit van de kinderopvang.

Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang | Ferre Laevers, Kristien Silkens, Bart Declercq | 152 pagina's | uitgeverij Lannoo Campus - Cego | 2020

Deze recensie is gemaakt door: Clarine de Leve. Zij is pedagoge en werkt vanuit Vvuojo Opleiden. www.e-schoolkinderopvang.nl E: C.deleve@Vvuojoopleiden.nl